

En politisk rebels uppgång och fall i Indonesien

Irwandi Yusuf (58) deltog i frihetskampen i Aceh, som väckte sympatier världen över, och har därefter som förste person demokratiskt valts två gånger till guvernör. Att han har ställts inför rätta för korruptionsanklagelser innebär dock att den fula politiska baksidan i området hamnar i nyhetsfokus. I slutet av november stod han inför rätta i Jakartas korruptionsdomstol för tre brott som han uppgavs ha begått under sin första period som guvernör 2007-2012 och efter omvalet i början av 2017. Han anklagas för att vid tre tillfällen ha tagit emot omkring 2.9 miljoner dollar i gratifikationer och mutor för att favoriserade bolag skulle tilldelas infrastrukturprojekt i ett centralt område.

Det finns inga bevis som stöder påståendet att Indonesiens anti-korruptionsmyndighet stöder en sida inom det starkt splittrade ledarskapet i Aceh. Undersökningar pågår även av andra ledare enligt källor förtrogna med myndigheten. Kärnan inom självständighetsrörelsen GAM är enligt sociologen Otto Syamsuddin Ishak, som leder Acehs människorättskommission, på grundval av hur de nu betar sig orolig för att ställas inför rätta för korruption. Han bedömer att Irwandis fall helt och hållet berodde på honom själv.

Den nu avstängde guvernören har haft en långvarig konflikt med gamla medlemmar av Aceh Party som är GAM:s politiska gren. GAM:s 25 år långa kamp mot centralregeringen upphörde 2004 i samband med den förödande tsunamin som krävde 167.000 dödsoffer. Enligt en annan analytiker betraktar det gamla gardet inom GAM rättegången mot Irwandi som ett sätt att få bort honom från politiken. Affärsintressen och lukrativa lokala regeringskontrakt är de underliggande orsakerna till den politiska konflikten som bland annat har lett till lönnmord i Aceh.

Det autonoma Aceh har under 2018 erhållit 551 miljoner dollar i särskilda fonder från centralregeringen och sammanlagt 2,8 miljarder dollar sedan området (och Papua) började få statliga medel 2008. Pengarna avses användas för utbildning, hälsovård, infrastruktur, ekonomisk utveckling, fattigdomsminskning och social välfärd men forskaren Mirza Ardi hävdar att ”en rovgirig elit” har dragit nytta av medlen genom riggade regeringskontrakt. Han betonar att centralregeringen måste övervaka hur pengarna används och bygga upp en rättsstat för att bekämpa korruptionen. Denna uppfattning delas av en oberoende organisation som övervakar korruption i Indonesien.

Irwandi, som är utbildad till veterinär, tillfångatogs fem år efter att han hade börjat delta i den väpnade kampen av regeringens underrättelseagenter i Jakarta 2003 och dömdes till nio år i fängelse. Han flydde i samband med tsunamin 2004 från fängelset i Banda Aceh till Finland och anslöt sig till GAM:s exilregering i Sverige och samordnade förhandlingarna med den indonesiska

regeringen. Efter fredsavtalet i Helsingfors 2005 blev han politiker och vann guvernörsvalet 2007. Integritet och politisk skarpsinnighet var hans kännetecken som politiker, men under åren splittrades ledarskiktet inom GAM. Splittringen påskyndades när den enande ledaren Hasan di Tiro, som i decennier hade levt i exil i Sverige, avled 2010. I guvernörsvalet 2012 ställde Irwandi upp som oberoende och förlorade mot GAM:s förre ”utrikesminister” Zaini Abdullah och hans högra hand Mu-zakir Manaf, som varit militär befälhavare inom GAM.

Fem år senare gjorde Irwandi som ledare för Nanggroe Aceh Party (PNA), som är ett av fyra tillåtna partier enligt autonomilagarna, comeback och denna gång med stöd av Indonesiens ex-president Susilo Bambang Yudhoyono. I valkampanjen 2017 var hans löften en regering utan korruption och god tillgång till utbildning och hälsovård. Efter att han hade valts så blockerade emellertid det lokala parlamentet, som dominerades av Aceh Party, hans politik. Under hans första period som guvernör hade han haft svårt att förhindra att sharialagarna tillämpades fullt ut. GAM hade inte förespråkat sharialagar, men dessa blev senare ett sätt för vissa av GAM-ledarna att säkerställa de inflytelserika konservativa prästernas stöd. Sharialagar började i begränsad skala införas 1999 och efter fredsavtalet 2005 infördes offentlig pryglig för spel, försäljning och konsumtion av alkohol samt olagliga sexuella relationer. Sedan dess har polisen bestämt vad kvinnor ska ha på sig och uppmanat grannar att rapportera om varandra när det gäller moralfrågor.

År 2014 röstade guvernör Zaini Abdullah och de nya ledarna för Aceh Party igenom en lag som innebar att antalet brott som bestraffas med pryglig blev fler och att vissa lagbrott kunde medföra straff för icke-muslimer. Han undertecknade även en lag, enligt vilken fem procent av provinsens och distriktens budget måste användas för att implementera muslimska lagar i provinsen där utgifterna för utbildning och hälsovård redan var bland de lägsta i Indonesien.

Några veckor efter sitt omval krävde Irwandi ett slut på de offentliga pryglingarna, som vanligen utfördes framför moskéerna efter fredagsbönen, för att förbättra Acehs globala anseende men han misslyckades. Enligt Otto Syamsuddin Ishak är nu alla politiska grupper med kopplingar till GAM splittrade. Kärngruppen inom GAM har misslyckats som politiker. De centrala frågorna i Aceh är nu: Är de ledare som gjorde så stora uppoffringar i frihetskampen reda att stiga undan? Eller kommer deras girighet leda till deras egen undergång?

Gabriel Jonsson

Källa: John McBeth, Jakarta och Syamsul Bahri, Banda Aceh, *Asia Times* - December 11, 2018, <http://www.atimes.com/article/rise-and-fall-of-a-political-rebel-in-indonesia/>.